

28.10.2016
WA
Zachodniopomorski Wojewódzki
Konservator Zabytków
70-502 Szczecin, ul. Wały Chrobrego 4
tel. 91 437 70 68/82, 91 488 18 04

URZĄD MIASTA KOŁOBRZEG
WYDZIAŁ ORGANIZACJI
BIURO OBSŁUGI KLIENTA

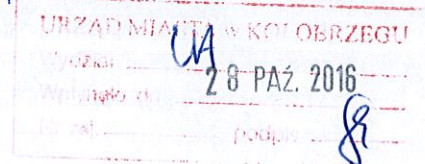
2016 -10- 27 Szczecin 24 października 2016 r.
22355/7/16

DZ.5130.13.2016.AR

Nr rejestru zabytków A - 1538

Za zwrotnym potwierdzeniem odbioru

ilość zał. .... podpis Baum

DECYZJA nr 1506/ 2016

Decyzji nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności

w sprawie wpisania zabytku nieruchomego do rejestru zabytków

Działając na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 1 lit. b, c, d, e, art. 9 ust. 1, art. 89 pkt 2 i art. 139 ust. 1 ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r.

Nr 162, poz. 1568; z 2004 r. Nr 96, poz. 959) oraz art.104, art. 108 Kpa, w wyniku postępowania administracyjnego przeprowadzonego z urzędu Zachodniopomorski Wojewódzki Conservator Zabytków w Szczecinie

o r z e k a

wpisać do rejestru zabytków województwa zachodniopomorskiego pod numerem rejestru A – 1538

następujący zabytek nieruchomy: - zespół 19 Baterii Artylerii Stałej:

stanowisko ogniowe nr 1 z zachowanym uzbrojeniem, stanowisko ogniowe nr 2- 4, punkty kierowania ogniem nr 1-2(wieża głównego punktu kierowania ogniem, wieża zapasowego stanowiska kierowania ogniem), wieża radaru, pomieszczenia magazynowe, relikty tzw. „Szańca Kleista”: wał kamienny oraz kazamaty, stanowiące pozostałość po XIX w. umocnieniach jednego z punktów obrony fortyfikacji Twierdzy Kołobrzeg; *relikty kolejki wąskotorowej;

w mieście Kołobrzeg,
gm. Kołobrzeg , pow. Kołobrzeg

w granicach :

części nieruchomości gruntowych oznaczonych jako działki nr 3/14, 2 obręb 0003 miasta Kołobrzeg, gm. Kołobrzeg, pow. Kołobrzeg

(granica wpisu do rejestru zabytków
wkreślona czerwoną linią na zał.
mapie w skali 1:2000,
granicę wpisu do rejestru zabytków,
od strony południowej wyznacza
nowo budowane ogrodzenie na dz. nr 3/14)

Uzasadnienie:

Postępowanie administracyjne w sprawie wpisania do rejestru zabytków wszczęte było z Urzędu (zawiadomienia o wszczęciu postępowania z dnia 09.12.2015r., znak DZ.5140.57.5.2015.AR, z dnia 09.03.2016r., znak DZ.5140.57.9.2016.AR). Przed wydaniem decyzji pismem z dnia 01.06.2016 r., znak DZ.5140.57.13.2016.AR, ZWKZ w Szczecinie zawiadomił strony o zebraniu materiału dowodowego niezbędnego do rozstrzygnięcia sprawy dotyczącej wpisania do rejestru zabytków zespołu 19 Baterii Artylerii Stałej na którą składają się: stanowisko ogniowe nr 1 z zachowanym uzbrojeniem, stanowisko ogniowe nr 2- 4, punkty kierowania ogniem nr 1-2(wieża głównego punktu kierowania ogniem, wieża zapasowego stanowiska kierowania ogniem), wieża radaru, pomieszczenia magazynowe, relikty tzw. „ Szańca Kleista”: wał kamienny oraz kazamaty, stanowiące pozostałość po XIX w. umocnieniach jednego z punktów obrony fortyfikacji Twierdzy Kołobrzeg; *relikty kolejki wąskotorowej, w granicy działki nr 3/14 , części działki nr 2(ta część działki na której zlokalizowane są relikty wału kamiennego tzw. „ Szańca Kleista”), obręb 0003 miasta Kołobrzeg, gm. Kołobrzeg, pow. Kołobrzeg oraz o możliwości zapoznania się z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym i wypowiedzenia się, co do całości zgromadzonych dokumentów przed wydaniem decyzji w terminie 7 dni od dnia odebrania niniejszego pisma.

Stosownie do przepisu art. 80 Kpa, organ administracji publicznej ocenia na podstawie całości materiału dowodowego, czy dana okoliczność została udowodniona. Art. 3 pkt.1 i 2 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami precyzuje pojęcie zabytku nieruchomego. Stosownie do wskazanego przepisu zabytek to nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, definiowaną w literaturze jako znaczenie określonego przedmiotu jako dokumentu znaczącego dla weryfikacji prawd historycznych lub upamiętniających konkretne zdarzenia lub osoby, artystyczną, odwołującą się w istocie do indywidualnego odczuwania piękna i jego odbioru lub naukową, tj. przydatność określonego przedmiotu dla badań naukowych. Wpisem do rejestru zabytków może być objęta nieruchomość spełniająca bez żadnych wątpliwości wymogi wyżej cytowanego przepisu.

Natomiast art. 9 ust.1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami stanowi, iż do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomy. Zgodnie z tak określoną przesłanką materialną, do rejestru wpisany może być tylko zabytek, a więc obiekt odpowiadający cechom wskazanym w jego definicji legalnej. Mając na uwadze, że wpisanie obiektu do rejestru zabytków powoduje ograniczenie prawa własności, taka ingerencja może nastąpić wyłącznie na podstawie ocen jednoznacznych i nie budzących wątpliwości(wyrok WSA w Warszawie z 22 września 2006r., I SA/wa 324/06,niepubl.) WKZ w prowadzonym postępowaniu wyjaśniającym ma obowiązek stwierdzić, czy dany obiekt odpowiada cechom wskazanym w definicji legalnej zabytku nieruchomego. Stanowi to podstawową, a zarazem jedyną przesłankę wpisu, jaka musi być spełniona, aby zabytek został objęty wskazaną formą ochrony.

Podstawowym pojęciem wyznaczającym ramy systemu ochronnego jest „ zabytek” , definiowany w w/w art. 3 pkt.1. Dookreślenie przedmiotu ochrony następuje w art. 6 ust.1 pkt.1 przez wskazanie katalogu, który przewiduje, że zabytkiem nieruchomym może być w szczególności : krajobraz kulturowy, układ urbanistyczny, ruralistyczny i zespół budowlany , dzieła architektury i budownictwa, dzieł budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni, miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobowości lub instytucji. W myśl tego przepisu zabytkiem jest każdy obiekt mający wskazane cechy, niezależnie od istnienia

władczego rozstrzygnięcia administracji w tym względzie, ale niektóre jedynie zostają objęte wzmocnionym reżimem ochrony przez wpis do rejestru zabytków.

Zachodniopomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Szczecinie, w wyniku wizji lokalnej przeprowadzonej w dn. 04.03.2016 r. z udziałem zainteresowanych stron oraz na podstawie zgromadzonych materiałów dowodowych (w tym materiałów źródłowych min.: Karta ewidencyjna zabytku nieruchomego Zespołu 19 Baterii Artylerii Stałej w Kołobrzegu autorstwa Arkadiusza Woźniakowskiego z 2016 r.), ustalił, że prace budowlane przy 19. Baterii Artylerii Stałej (19. BAS) rozpoczęto wiosną 1950 roku po uprzednim wyborze miejsca pod budowę (wstępnie miejsce pod budowę wybrano w sierpniu 1949 r.) zostało zaakceptowane 16 maja 1950 r. przez Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego. Formowanie stanu osobowego nowej jednostki odbywało się w Gdyni-Redłowie, w ramach Dywizjonu Artylerii Nadbrzeżnej. Oficjalnie samodzielną baterię (JW1513) sformowano rozkazem Ministra Obrony Narodowej nr 0111/Org. z dn. 22.09.1950 r. o etacie 150 wojskowych i dwóch pracowników cywilnych. Wraz ze szkoleniem kadr i marynarzy baterii, w Kołobrzegu trwały intensywne prace budowlane. W pierwszej kolejności wznoszono żelbetowe stanowiska dla dział, według projektu Szefostwa Inżynierii Marynarki Wojennej, którego idea była wzorowana na przedwojennych stanowiskach helskiej Baterii im. Heliodora Laskowskiego (wprowadzono szereg usprawnień i udoskonalień w stosunku do przedwojennego projektu: dodatkowe nisze na sprzęt i amunicję, lepsze zabezpieczenie przeciw odłamkom). Wraz ze stanowiskami budowano obiekty niezbędne do funkcjonowania baterii: kierowania ogniem (centrala artyleryjska i Główny Punkt Kierowania Ogniem) oraz zaplecza technicznego (elektrownia oraz schrony amunicyjne). Niektóre plany ulegały modyfikacji - pierwotnie planowano Główny Punkt Kierowania Ogniem w innej lokalizacji i formie, podobnie jak schron centrali artyleryjskiej, który miał posiadać dwie kondygnacje. Podstawowe prace budowlane przy centrali artyleryjskiej ograniczonej do jednej kondygnacji trwały do 1952 r. W tym czasie zbudowano także ok. 50 m na lewo od skrajnego stanowiska nr 4, Główny Punkt Kierowania Ogniem w formie ażurowej wieży. Mieścił na szczycie pancerną kopułę dalmierza oraz peryskopowy dalecełownik. Niedaleko centrali artyleryjskiej ulokowano w żelbetowym schronie elektrownię z podstacją wysokiego napięcia zapewniającą nieprzerwaną dostawę energii elektrycznej dla baterii. Zgodnie z rozkazem organizacyjnym z dn. 26.05.1951 r. Szef Sztabu Generalnego nakazał dyslokację 19. BAS z Gdyni do Kołobrzegu w terminie do 10 czerwca 1951 r. Po zakończeniu podstawowych prac budowlanych przy stanowiskach ogniowych przystąpiono do montażu dział. Działa sprawdzonej konstrukcji radzieckiej typu B-13 o kalibrze 130 mm były szeroko stosowane w artylerii nadbrzeżnej oraz jako uzbrojenie niszczycieli. Przybyły one na miejsce wcześniej – rozładunku na bocznicy przy pobliskim lotnisku w Bagiczu dokonano 21 lutego 1951 r. Po pomyślnym montażu, w celu sprawdzenia mocowania dział przeprowadzono 28 czerwca 1951 r. strzelanie techniczne w obecności specjalnej komisji. Od tego momentu można uznać, że bateria osiągnęła sprawność bojową. Mimo normalnego funkcjonowania jednostki praktycznie aż do końca lat 50. trwały prace budowlane i wykończeniowe. W latach 1952-53 zbudowano na lewym skrzydle wieżę Zapasowego Punktu Kierowania Ogniem. W latach 1953-55 przebudowano poniemieckie schrony amunicyjne z pobliskiej baterii przeciwlotniczej na schrony-magazyny amunicji specjalnej (oświetlającej i małokalibrowej). W 1954 r. ukończono budowę dużego schronu-magazynu amunicji głównego kalibru. W tym roku rozpoczęto budowę dwóch schronów dla załogi baterii. W 1955 r. oddano do użytku dwa schrony garaże dla reflektorów oraz punkty obserwacji dwubocznej zbudowane na dalekich skrzydłach baterii: w rejonie wschodniego Kołobrzegu i Grzybowa. W latach 1957-58 w związku z wprowadzeniem na wyposażenie baterii radaru artyleryjskiego typu Załp-B powstaje nowy obiekt: dwukondygnacyjny schron z wysoką wieżą, na szczycie której pod dielektryczną kopułą zamontowano antenę radaru. Umożliwił on skuteczne prowadzenie

ognia także, w warunkach nocnych lub pogorszonej widoczności. W czasie służby bateria przechodził liczne zmiany etatów. Najważniejszą z nich to ten z 31 grudnia 1965 r., kiedy bateria przechodzi na etat skadrowany o stanie 56 wojskowych. Przyczyną była zmiana koncepcji i planów rozwoju Marynarki Wojennej i ograniczenie w nich roli artylerii nadbrzeżnej jako głównego komponentu obrony wybrzeża. Ostatecznie bateria zostaje rozformowana zarządzeniem Szefa Sztabu Generalnego MON nr 022/Org. z dn. 26 maja 1977 r., który to jest podstawą rozkazu wykonawczego Dowódcy Marynarki Wojennej z lipca 1977 r. z terminem rozwiązania jednostki do 1 listopada 1977 r. W latach 60. XX w. część budowli baterii została adaptowana na obiekty dowodzenia i łączności. Znaczącej przebudowie i rozbudowie poddano schron głównego magazynu amunicji, a także bliżej nie znanym adaptacjom schrony dla załogi i schron elektrowni. 19. Bateria Artylerii Stałej powstała w miejscu byłego pruskiego szańca „Kleist” (Kleist Schanze). Zachował się po nim schron-wartownia, użytkowany w latach 1950-1977 najprawdopodobniej jako podręczny magazyn amunicji dla działek przeciwlotniczych lub ukrycie dla obsługi tychże. Brak jest szerszych danych na temat dokładnego wyglądu i historii tego dzieła. Powstał najpewniej w latach 1832-1836 podczas ostatniej dużej rozbudowy twierdzy Kołobrzeg. Był to czworoboczny ziemny szaniec z suchymi fosami flankowanymi trzema drewniano-ziemnymi kaponierami. Kaponiera czołowa była skomunikowana z majdanem, korytarzem pod wałem. W centralnej części wzniesiono prostokątną murowaną redutę. Ponadto na wałach dzieła zbudowano jeszcze cztery obiekty murowane. Najprawdopodobniej były to: laboratorium amunicyjne, magazyn amunicji, schron-remiza i wartownia. Wjazd na majdan umiejscowiono we wschodnim narożniku szańca. Dla ochrony przed niszczącym działaniem morza, północną część stoku szańca wzmocniono kamienną opaską.

Bateria nadbrzeżna znajduje się nad brzegiem morza, po zachodniej stronie ujścia Parsęty, w odległości ok. 500 m na południowy- zachód od latarni morskiej i ok. 500 m na północ od ul. Wiosennej. Teren baterii porasta las liściasty, część dawnego zespołu parkowego z końca XIX w. W obrębie zespołu znajdują się relikty ziemne szańca Kleista z I poł. XIX w. - fragmenty wałów, fosy, umocnione kamienną opaską, czoło wysunięte w morze oraz murowany schron. Bateria znajduje się na ogrodzonym terenie wojskowym.

Stanowiska ogniowe rozmieszczone co ok. 80 m w lekko załamanej linii, wzdłuż brzegu morza. Na zapole, do 250 m w głębi lądu znajdują się obiekty zaplecza: dwa schrony dla załogi, schron centrali artyleryjskiej oraz elektrownia. Na lewym skrzydle, ok. 50 m na południowy- zachód od stanowiska ogniowego nr 4, znajduje się wieża Głównego Punktu Kierowania Ogniem oraz schron artyleryjskiej stacji radiolokacyjnej z wieżą. Ok. 250 m na południowy- zachód od stanowiska ogniowego nr 4 znajduje się wieża Zapasowego Punktu Kierowania Ogniem, a 100 m dalej dawny główny magazyn amunicji. Na skraju zespołu znajdują się dwa schrony-garaże dla reflektora. Ok. 250 m na południe od wieży radarowej usytuowany jest główny budynek koszarowy. Na północ od niego znajdują się dwa schrony amunicyjne dawnej niemieckiej baterii przeciwlotniczej, adaptowane dla potrzeb 19. BAS. Pierwotny układ drogowy zachowany częściowo. Z dawnego torowiska wąskotorowego łączącego główny magazyn amunicji ze stanowiskami ogniowymi zachował się częściowo nasyp, przerwany wykopem strzelnicy pomiędzy stanowiskiem ogniowym nr 3 i 4. Wykop pokrywa się częściowo z dawną fosą szańca Kleista.

Stanowiska ogniowe nr 1 - 4 ze schronem amunicyjnym, w dolnej kondygnacji zbudowane w latach 1950-1951. Prace wyposażeniowe trwały do 1954r. W ewidencji Szefostwa Inżynierii otrzymały numer 401- obecnie numer ewidencyjny 36 dla stanowiska ogniowego nr 1, numer 402- obecnie nosi numer ewidencyjny 37 dla stanowiska ogniowego nr 2, numer 403-obecnie numer ewidencyjny 38 dla stanowiska ogniowego nr 3, numer 404- obecnie numer ewidencyjny 39 dla stanowiska ogniowego nr 4.

Stanowisko ogniowe nr 1 zlokalizowane w pasie przybrzeżnym, 280 m na północny-wschód od wieży Głównego Punktu Kierowania Ogniem (nr 407). Stanowisko ogniowe nr 2 i 3 zlokalizowane w pasie przybrzeżnym, 280 m na wschód od wieży Głównego Punktu Kierowania Ogniem (nr 407). Stanowisko ogniowe nr 4 zlokalizowane w pasie przybrzeżnym, 50 m na wschód od wieży Głównego Punktu Kierowania Ogniem (nr 407).

Stanowiska ogniowe nr 1 - 4 analogicznie opracowane, jako obiekty żelbetowe dwukondygnacyjne, monolityczne. Ściany zewnętrzne o grubości 175 cm (tylna o grubości 200 cm); ściany wewnętrzne o grubości 100 cm. Strop żelbetowy grubości 245 cm oparty na stalowych dwuteownikach z wypełnieniem z blachy pomiędzy belkami. Górna kondygnacja/działobitnia otwarta z wylewką betonową dylatowaną o spadku na zewnątrz. Zbudowane na planie czworokąta z zaokrąglonymi ścianami zewnętrznymi o wymiarach dolnej kondygnacji 11,92 m x 10,00 m oraz górnej nad wymiarowej 12,45 m x 11,00 m. Dolna kondygnacja podzielona na trzy pomieszczenia: dwie komory amunicyjne i przedsionek. Wejście do przedsionka pod schodami, na osi obiektu. Górna kondygnacja otwarta, w formie symetrycznej działobitni, na planie ośmioboku otwartego od tyłu i otoczonego przedpiersiem. W przedpiersiu nisze-schronienia dla obsługi, nisze na amunicję alarmową oraz dwa wyłazy z klamrami. W tylnej części, na niższym tarasie połączonym z platformą działa, dwoma biegami schodów, dwie windy amunicyjne połączone z przedsionkiem dolnej kondygnacji. Przy wejściu, trzy nisze na amunicję podręczną i zapłonniki. Wejście do obiektu od strony tylnej, odsłoniętej elewacji ze schodami i masywnymi ścianami oporowymi. Pojedynczy bieg schodowy prowadzi po osi obiektu na działobitnię. Dwa, symetryczne biegi schodowe biegną w dół do poziomemu komór amunicyjnych. Pod schodami centralnymi, nisza techniczna z wyprowadzonym torem kablowym na zewnątrz obiektu. Dwukondygnacyjna, zwarta, z trzech stron obsypana ziemią. Od strony tylnej schody i wejścia do komór i części bojowej ujęte ścianami oporowymi.

W obiekcie widoczna tylko elewacja tylna - wejściowa. Betonowa z rysunkiem szalunków, bez zdobień. Na osi betonowe schody prowadzące na poziom działobitni. Po bokach masywne ściany oporowe. W prawej ścianie oporowej, duża nisza na wyposażenie (prawdopodobnie przeciwpożarowe). Na lewej od frontu nisza z rolkami drewnianymi, m.in. do przechowywania luf wkładkowych kal. 45 mm, używanych podczas strzelań szkoleniowych. Dolna kondygnacja podzielona na trzy pomieszczenia: komorę pocisków (lewa), komorę ładunków miotających (prawa) oraz przedsionek z wejściem głównym na osi obiektu oraz przejściami do symetrycznie rozmieszczonych komór. Pomiędzy komorami, szyb techniczny z klamrami na osi działa dostępny z lewej komory. W ścianach bocznych komór nisze oświetleniowe. Na czołowych ścianach komór otwór wentylacyjny. W narożnikach przedsionka dwie windy na pociski i ładunki miotające. W ścianie frontowej oraz bocznych nisze na wyposażenie i instalację elektryczną oraz wentylacyjną. Dwie wnęki na butle sprężonego powietrza (po 2 szt. w każdej) w ścianach bocznych połączone niewielkim kanałem technicznym z szybem pod działem.

Zachowane pierwotne wyposażenie w stanowisku ogniowym nr 1: uzbrojenie: armata morska kalibru 130 mm typu B-13 produkcji radzieckiej, nr działa 1038, produkcja z 1948 r., sprawny mechanizm naprowadzania w poziomie, zamek z uwagi na niesprawny oporopowrotnik został w tylnym położeniu, windy amunicyjne: zachowane w dobrym stanie, mechanizmy łańcuchowe częściowo sprawne, podajniki amunicyjne: w obu komorach zachowane tory podawcze, w przedsionku zachowany stół odbiorczy na pociski (lewy); stolarka drzwiowa: zachowane dwudzielne wejściowe drzwi pancerne, drzwi siatkowe oraz dwuskrzydłowe do komór amunicyjnych Zamknięcia nisz, schowków oraz otworów wentylacyjnych: w pomieszczeniach dolnej kondygnacji oraz w części wejściowej zachowane wszystkie zamknięcia otworów. Na górnej kondygnacji zachowane zamknięcia nisz amunicyjnych oraz otworów wentylacyjnych na działobitni. W części tylnej działobitni

zachowane zamknięcia nisz i drzwiczki wind amunicyjnych. Część zamknięć szczególnie w częściach narażonych na warunki atmosferyczne zakleszczona i przerdzewiała. Balustrady i inne elementy metalowe: zachowane stalowe listwy na przedpiersiu wokół części działobitni, zachowane uchwyty butli ze sprężonym powietrzem oraz pozostałości instalacji elektrycznej w przedsionku dolnej kondygnacji, zachowana instalacja wentylacyjna: stalowe przewody wentylacyjne, kompletny wentylator i zawory odcinające; instalacja głosowa: na dolnej kondygnacji zachowane obie tuby głosowe przy windach amunicyjnych do komunikacji z górną kondygnacją. Na działobitni zachowane wyprowadzenia rur głosowych bez tub.

Zachowane pierwotne wyposażenie w stanowisku ogniowym nr 2 : windy amunicyjne z mechanizmami łańcuchowymi częściowo sprawnymi. Podajniki amunicyjne: w obu komorach zachowane tory podawcze, w przedsionku zachowane oba stoły odbiorcze na pociski (lewy) i ładunki (prawy); stolarka drzwiowa: dwudzielne wejściowe drzwi pancerne, drzwi siatkowe oraz dwuskrzydłowe do komór amunicyjnych; zamknięcia nisz, schowków oraz otworów wentylacyjnych: w pomieszczeniach dolnej kondygnacji oraz w części wejściowej zachowane wszystkie zamknięcia otworów. Na górnej kondygnacji zachowane zamknięcia nisz amunicyjnych oraz otworów wentylacyjnych na działobitni. W części tylnej działobitni zachowane zamknięcia nisz i drzwiczki wind amunicyjnych. Część zamknięć szczególnie w częściach narażonych na warunki atmosferyczne zakleszczona i przerdzewiała. Balustrady i inne elementy metalowe: zachowane stalowe listwy na przedpiersiu wokół części działobitni, zachowane uchwyty butli ze sprężonym powietrzem oraz pozostałości instalacji elektrycznej w przedsionku dolnej kondygnacji; instalacja wentylacyjna: zachowane stalowe przewody wentylacyjne, kompletny wentylator i zawory odcinające; instalacja głosowa: na dolnej kondygnacji zachowane obie tuby głosowe przy windach amunicyjnych do komunikacji z górną kondygnacją, na działobitni zachowane wyprowadzenia rur głosowych bez tub.

Zachowane pierwotne wyposażenie w stanowisku ogniowym nr 3: windy amunicyjne: zachowane w dobrym stanie, mechanizmy łańcuchowe częściowo sprawne, podajniki amunicyjne: w obu komorach zachowane tory podawcze, w przedsionku zachowany stół odbiorczy na pociski (lewy), stolarka drzwiowa: dwudzielne wejściowe drzwi pancerne, drzwi siatkowe oraz dwuskrzydłowe do komór amunicyjnych; zamknięcia nisz, schowków oraz otworów wentylacyjnych: w pomieszczeniach dolnej kondygnacji oraz w części wejściowej zachowane wszystkie zamknięcia otworów, na górnej kondygnacji zachowane zamknięcia nisz amunicyjnych oraz otworów wentylacyjnych na działobitni, w części tylnej działobitni zachowane zamknięcia nisz i drzwiczki wind amunicyjnych. Część zamknięć szczególnie w częściach narażonych na warunki atmosferyczne zakleszczona i przerdzewiała. Balustrady i inne elementy metalowe: zachowany szczątkowo fragment balustrady na pomoście, zachowane stalowe listwy na przedpiersiu wokół części działobitni, zachowane uchwyty butli ze sprężonym powietrzem oraz pozostałości instalacji elektrycznej w przedsionku dolnej kondygnacji, instalacja wentylacyjna: zachowane stalowe przewody wentylacyjne, prawie kompletny wentylator (brak korby) i zawory odcinające, instalacja głosowa: na dolnej kondygnacji zachowana tuba głosowa przy lewej windzie amunicyjnej. Na działobitni zachowane wyprowadzenia rur głosowych bez tub.

Zachowane pierwotne wyposażenie w stanowisku ogniowym nr 4 : windy amunicyjne z częściowo sprawnymi mechanizmami łańcuchowymi; podajniki amunicyjne: w obu komorach zachowane tory podawcze, w przedsionku zachowany stół odbiorczy na pociski (lewy), stolarka drzwiowa: zachowane dwudzielne wejściowe drzwi pancerne, drzwi siatkowe oraz dwuskrzydłowe do komór amunicyjnych; zamknięcia nisz, schowków oraz otworów wentylacyjnych; w pomieszczeniach dolnej kondygnacji zachowane wszystkie zamknięcia otworów; na górnej kondygnacji zachowane zamknięcia nisz amunicyjnych oraz otworów wentylacyjnych na działobitni; balustrady i inne elementy metalowe: zachowane stalowe

listwy na przedpiersiu wokół części działobitni, zachowane uchwyty butli ze sprężonym powietrzem oraz pozostałości instalacji elektrycznej w przedsionku dolnej kondygnacji; instalacja wentylacyjna: zachowane stalowe przewody wentylacyjne; instalacja głosowa: na dolnej kondygnacji zachowana tuba głosowa przy lewej windzie amunicyjnej; na działobitni zachowane wyprowadzenia rur głosowych bez tub;

Artyleryjska stacja radiolokacyjna, schron dla stacji radiolokacyjnej zbudowany w latach 1958-59. W ewidencji Szefostwa Inżynierii otrzymał numer 406. Obecnie nosi numer ewidencyjny 41, zlokalizowana w pasie przybrzeżnym, 10 m na południowy zachód od wieży Głównego Punktu Kierowania Ogniem, obiekt żelbetowy dwukondygnacyjny, monolityczny z pięciokondygnacyjną wieżą z zamontowanym na szczycie radarem. Ściany zewnętrzne o grubości 155 cm (wieży 30 cm); ściany wewnętrzne o grubości 60 cm. Strop żelbetowy grubości 140 cm., zbudowana na planie czworokąta z fazowanymi ścianami zewnętrznymi o wymiarach schronu 11,10 m x 10,80 m oraz przelotnią poza jego schronu. Górna kondygnacja schronu podzielona na 5 pomieszczeń. Na dolnej, technicznej kondygnacji znajduje się 6 pomieszczeń pomocniczych. Wieża ośmioboczna o wydłużonym kształcie mieści wyłaz ze schronu zamykany masywną klapą oraz klatkę schodową prowadzącą na szczyt wieży. Na przedostatniej kondygnacji wyprowadzono z niewielkiego pomieszczenia – przedsionka wyjście techniczne na balkon służący to wciągania na górę elementów stacji radiolokacyjnej lub wymiany elementów. Na szczycie wieży mieści się pod dielektryczną kopułą o średnicy 394 cm cokół na antenę radaru. Wokół kopuły zbudowano taras zabezpieczony balustradą. Obecnie dostęp do niego możliwy jest przez otwór wycięty w kopule. Oryginalnie dostęp był możliwy przez niewielki wyłaz w niskim żelbetowym przedpiersiu. Na tarasie zamontowano maszt systemu rozpoznawczego „swój-obcy” typu Kriemnyj-2 oraz odgromnik. Bryła schronu dwukondygnacyjna, zwarta, całkowicie obsypana ziemią z dwoma wejściami do przelotni z dużymi ścianami oporowymi. Na stropie schronu posadowiona pięciokondygnacyjna wieża z kopułą radaru na szczycie i zewnętrznym pomostem. Elewacje wieży, betonowe, nietynkowane, ze śladami szalunku. Szczyt zwieńczony kopułą obłego kształtu z dielektrycznego materiału kompozytowego. W elewacji południowo-zachodniej, na przedostatniej kondygnacji otwór drzwiowy z balkonem. Górna kondygnacja schronu podzielona na 5 pomieszczeń: przedsionek, wentylatornię, pomieszczenie załogi, operacyjne oraz klatkę schodową łączącą schodami zabiegowymi z dolną kondygnacją oraz wyłazem z kłami i drabiną na wieżę. Na dolnej, technicznej kondygnacji znajduje się 6 pomieszczeń pomocniczych: maszynownia z fundamentami na dwa spalinowe zespoły prądotwórcze, kanałami technicznymi na instalację. Z maszynowni wyprowadzono dwa kolektory spalin z agregatów oraz wyjście techniczne z szybem służące do wprowadzania lub wymiany agregatów. Z maszynownią sąsiaduje pomieszczenie pomocnicze oraz magazyn na paliwo (ze zbiornikiem paliwa pojemności 1200 l) oraz wodę chłodzącą (w trzech zbiornikach pojemności ok. 1800 l każdy – łącznie 5400 litrów). Do przepompowania paliwa z głównego zbiornika do zbiorników roboczych w sali maszynowni służy ręczna pompa. Z elementów pierwotnego wyposażenia zachowały się pozostałości aparatury elektronicznej: Zachowana kopuła dielektryczna chroniąca antenę radaru oraz maszt systemu rozpoznawczego „swój-obcy” typu Kriemnyj-2 m, stolarka drzwiowa : pancerne, gazoszczelne drzwi wejściowe do schronu z przelotni (pierwsze zdemontowane i porzucone w przelotni) oraz na wieży (wyjście na balkon techniczny). Zachowane klapy wyłazów na wieżę i na platformę radaru. Pozostałe drzwi drewniane standaryzowane, częściowo zdemontowane. Balustrady i inne elementy metalowe: zachowane wszystkie balustrady i pochwyt. W pomieszczeniach technicznych zachowane zbiorniki na paliwo (3 szt.) oraz wodę (4 szt.), a także pompa paliwowa ręczna. Instalacja wentylacyjna: zachowana prawie w całości wentylatornia z filtrami i resztkami wentylatorów, widoczne wyprowadzenie rury do czerpni powietrza u podstawy wieży. Czytelne i zachowane zawory wentylacyjne prawie we wszystkich pomieszczeniach.

Główny Punkt Kierowania Ogniem, wieża służąca kierowaniu ogniem baterii zbudowana w 1951 r. Prace wyposażeniowe trwały do 1952 r. Na szczycie zamontowano adaptowaną niemiecką kopułę pancerną dla dalmierza. W ewidencji Szefostwa Inżynierii MW otrzymała nr 407, obecnie nosi nr ewidencyjny 42., zlokalizowana w pasie przybrzeżnym, 10 m na północny wschód od wieży radaru. Obiekt żelbetowy czterokondygnacyjny o konstrukcji ażurowej wsparty na 13 słupach. Zbudowany na planie wydłużonego ośmiokąta z dwoma pomieszczeniami na górnej kondygnacji. W stropie dwa otwory: większy o średnicy ok. 390 cm z mocowaniem dla pancernej kopuły dalmierza i mniejszy o średnicy 36 cm na peryskopowy dalocelownik. Na dolnej kondygnacji w żelbetową konstrukcję wbudowano trzy pomieszczenia z cegły ceramicznej o żelbetowym stropie izolowanym papą na lepiku. Bryła czterokondygnacyjna, nadziemna, dolne kondygnacje ażurowe, górna zwarta. Elewacje betonowe, z odciskami szalunków, bez zdobień. Górna, zabudowana część wieży wsparta ażurową konstrukcją ze spocznikami po nieistniejącym obecnie biegu schodowym. Górna kondygnacja niedostępna, na dolnej znajdują się trzy pomieszczenia dla załogi. Z pierwotnego wyposażenia zachowały się na górnej kondygnacji kolumna dalmierza. Na górnej kondygnacji zachowane tuby głosowe łączące pomieszczenie dalmierza z pomieszczeniem dalocelownika.

Zapasyowy Punkt Kierowania Ogniem, wieża służąca kierowaniu ogniem baterii zbudowana w 1953 r. Na szczycie zamontowano dalmierz stereoskopowy o bazie 3 m typu DM-3. W ewidencji Szefostwa Inżynierii MW otrzymała nr 408, obecnie nosi nr ewidencyjny 43, zlokalizowana w pasie przybrzeżnym, 230 m na południowy zachód od wieży radaru. Obiekt żelbetowy o wysokości 16,21 m o konstrukcji ażurowej wsparty na 8 słupach., zbudowany na planie prostokąta z wystającymi poza obrys spocznikami-balkonami. Górna kondygnacja w formie otwartej platformy z przedpiersiem (wysokość 108 i 150 cm) w tylnej części półokrągła. Na górnym tarasie miejsce ze śrubunkiem na dalmierz. Na dolnym, przeznaczonym dla oficera kierującego ogniem przewidziano montaż lornety nożycowej. Dolny taras pierwotnie posiadał lekkie zadaszenie. Obiekt siedmiokondygnacyjny, ażurowy, w części nadziemnej. Elewacje betonowe, z odciskami szalunków, bez zdobień. Górna, zabudowana część wieży wsparta ażurową konstrukcją ze spocznikami po nieistniejącym obecnie biegiem schodowym. Z pierwotnego wyposażenia zachowały się pozostałości aparatury optycznej: na górnej kondygnacji zachowany śrubunek pod dalmierz.

Dawny schron Szańca Kleista, pierwotnie schron wałowy dla załogi lub podręczny magazyn prochowy zbudowany ok. 1832-36 r. Adaptowany w latach 50-60. XX w. na magazyn amunicyjny dla przeciwlotniczej baterii osłonowej, zlokalizowany w pasie przybrzeżnym, w połowie odległości pomiędzy stanowiskami ogniowymi 2 i 3. Obiekt murowany ceglany o sklepieniu kolebkowym, zbudowany na planie prostokąta. Zejście schodami od strony szczytowej. Bryła jednokondygnacyjna, podziemna. Elewacja ceglana z łękiem nad wejściem. Interesujące zachowane napisy odręczne z końca XIX i początku XX wieku na ceglach w części wejściowej. Wnętrze zachowane jako jednoprzestrzenne pomieszczenie na rzucie prostokątnym. Z elementów pierwotnego wyposażenia zachowane metalowe zawiasy i skoble przy wejściu.

Opaska kamienna Szańca Kleista, kamienne umocnienie brzegu przed dawnym szanćcem Kleista zbudowane w latach 1832-36., zlokalizowana na brzegu morskim przed stanowiskiem nr 3. Konstrukcja z kamieni granitowych. Powierzchnie licowe obrabiane. Bloki kamienne spajane metalowymi klamrami. Opaska zbudowana na planie zbliżonym do dwóch ramion o kącie rozwartym z wierzchołkiem skierowanym na północ. Opaska wznosi się łagodnie w dolnej części, stopniowo wznosi się ku górze przy koronie. W prawym ramieniu schodki z korony opaski.

Stanowiska przeciwlotnicze, stanowiska dla małokalibrowej artylerii przeciwlotniczej zbudowane w latach 50-60. XX w. Miały za zadanie osłonę terenu baterii przed nisko

lejącymi samolotami. Zlokalizowane w pasie przybrzeżnym, na wale byłego Szańca Kleista, w połowie odległości pomiędzy stanowiskami ogniowymi 2, 3 i 4. Stanowiska ogniowe oszalowane betonowymi płytami prefabrykowanymi. Schron betonowy o ścianach grubości ok. 20 cm. Stanowiska ogniowe na planie okręgu z otwartym od tyłu wjazdem. Schron na planie prostokąta z wejściem zabezpieczonym ściankami oporowymi. Stanowiska ogniowe w formie zagłębionych platform oszalowanych płytami prefabrykowanymi. Schron obsypany ziemią. Obiekty porośnięte wtórnie roślinnością. Konstrukcja osłabiona. Ze stanowiska A3 zachowany tylko fragment. Schron przy stanowisku A4, częściowo zasypany ziemią i odpadkami.

Schron-garaż dla reflektora, lewe stanowisko reflektora służącego do strzelań nocnych, zbudowane ok. 1957 r. W ewidencji Szefostwa Inżynierii otrzymało numer 418/423. Obecnie nosi numer ewidencyjny 49., zlokalizowany w pasie przybrzeżnym, ok. 400 m na południowy- zachód od wieży radarowej. Obiekt o konstrukcji żelbetowej. Ściany grubości ok. 25 cm. Zbudowany na planie prostokąta. Bryła jednokondygnacyjna, obsypana ziemią z trzech stron. Elewacja wejściowa z drzwiami do części socjalnej i dwoma wrotami garażowymi osłoniętymi od góry niewielkimi daszkami. Po bokach ściany oporowe równoległe do elewacji. Żelbetowa tynkowana, pierwotnie malowana na kolor maskujący. Duże pomieszczenie garażowe dla reflektora, obok mniejsze dla agregatu z wydzielonym z tyłu pomieszczeniem magazynowym na paliwo. Z lewej strony dwa pomieszczenia socjalne dla załogi. Z elementów pierwotnego wyposażenia zachowały się : komplet zamknięć otworów drzwiowych, w tym drewniane wrota garażowe oraz stalowe drzwi gazoszczelne do części socjalnej. Zachowana wentylacyjna i dymowa w części socjalnej. Elektryczna nieczynna.

Z dawnego torowiska wąskotorowego łączącego główny magazyn amunicji ze stanowiskami ogniowymi zachował się częściowo nasyp, przerwany wykopem strzelnicy pomiędzy stanowiskiem ogniowym nr 3 i 4.

Reasumując w ocenie ZWKZ w Szczecinie analiza materiału dowodowego sprawy oraz w oparciu o materiały źródłowe i przeprowadzone oględziny wskazuje i udowadnia, iż zespół 19 Baterii Artylerii Stałej: stanowisko ogniowe nr 1 z zachowanym uzbrojeniem, stanowisko ogniowe nr 2- 4, punkty kierowania ogniem nr 1-2(wieża głównego punktu kierowania ogniem, wieża zapasowego stanowiska kierowania ogniem), wieża radaru, pomieszczenia magazynowe, relikty tzw. „ Szańca Kleista”: wał kamienny oraz kazamaty, stanowiące pozostałość po XIX w. umocnieniach jednego z punktów obrony fortyfikacji Twierdzy Kołobrzeg; *relikty kolejki wąskotorowej, w granicach części nieruchomości gruntowych oznaczonych jako działki nr 3/14, 2 obręb 0003 miasta Kołobrzeg, gm. Kołobrzeg, pow. Kołobrzeg posiada walory zabytkowe, ma zachowaną oryginalną substancję zabytkową oraz spełnia wymogi definicji legalnej zabytku zgodnie z art. 3 pkt.1, 2 oraz art. 6 ust. 1 pkt 1 lit. b, c, d, e ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Posiada wszystkie wyżej cytowane wartości – historyczne, artystyczne oraz naukowe, które predestynują przedmiotowy zespół do objęcia ochroną konserwatorską poprzez wpis do rejestru zabytków. Jest jednym z niewielu zachowanych świadków historii na terenie województwa zachodniopomorskiego, przykładem architektury wojskowej, przemysłowej, miejscem prezentującym działalność Dywizjonu Artylerii Nabrzeżnej w Kołobrzegu jako 19 Artylerii Baterii Stałej w latach 50- 70 tych XX w., świadczy również o ważnym strategicznym dla obrony fragmencie wybrzeża miejscu w okolicy Kołobrzegu (wartość historyczna). Z architektonicznego punktu widzenia przedmiotowe obiekty zachowane w pierwotnej formie posiadają cechy stylowe, zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz obiektu (zachowane oryginalne rozplanowanie przestrzenne zespołu w terenie, zachowana oryginalna bryła obiektów i wyposażenie), zachowane i czytelne pozostałości po pruskim XIX w., szanccu Kleist”(fosa północno-wschodnia oraz część północna zachodnia, umocnienie brzegu przed szanccem od

strony morza z granitowych kamieni , ceglany schron – wartownia). Zespół baterii posiada również wartość naukową, gdyż jest cennym przykładem historii i rozwoju infrastruktury wojskowej, w kontekście rozwoju infrastruktury wojskowej w regionie, województwie a nawet kraju. Biorąc pod uwagę, iż jest to prawdopodobnie jeden z niewielu przykładów zachowanego zespołu baterii w Polsce z zakresu historii budownictwa wojskowego i historii wojskowości, może stanowić znaczące źródło do prowadzenia naukowych i dydaktycznych badań w tym temacie.

Zgodnie z art. 108 § 1 Kpa decyzji, od której służy odwołanie, może być nadany rygor natychmiastowej wykonalności, gdy jest to niezbędne ze względu na ochronę zdrowia lub życia ludzkiego albo dla zabezpieczenia gospodarstwa narodowego przed ciężkimi stratami bądź też ze względu na inny interes społeczny lub wyjątkowo ważny interes strony. W tym ostatnim przypadku organ administracji publicznej może w drodze postanowienia zażądać od strony stosownego zabezpieczenia, § 2. rygor natychmiastowej wykonalności może być nadany decyzji również po jej wydaniu. W tym przypadku organ wydaje postanowienie, na które służy stronie zażalenie.

Nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności niniejszej decyzji o wpisie do rejestru zabytków przedmiotowego obiektu, ze względu na zaistniałe realne zagrożenie zniszczenia przedmiotowego obiektu przez osoby trzecie. W wyniku budowy nowego ogrodzenia na terenie działki o nr 3/14 na podstawie wydanego pozwolenia (decyzji) z dnia 28.05.2015r., znak AP-1.7840.2.33-2.2015.176., obszar na którym zlokalizowany jest zabytek zostanie wyłączony spod nadzoru właściciela terenu. Wyłączenie spod nadzoru terenu, na którym zlokalizowany jest zabytek i budowa nowego ogrodzenia poza granicami przedmiotowego obiektu, stanowi realne zagrożenie zniszczenia przedmiotowego obiektu przez osoby trzecie. Wobec spełnienia powyższych przesłanek merytorycznych i prawnych orzeczono jw.

Pouczenie

Od decyzji niniejszej przysługuje stronom na podstawie art.127 § 1 i art.129 § 1 i 2 Kpa -odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (ul. Krakowskie Przedmieście 15/17, 00-071 Warszawa) w terminie 14 dni od daty jej doręczenia, za moim pośrednictwem.

Ewa Stanecka
Zachodniopomorski Wojewódzki
Konservator Zabytków
Ewa Stanecka

załączniki:

opieczątowana mapa w skali 1: 2000;

Otrzymuje:

1. Skarb Państwa reprezentowany przez Ministerstwo Obrony Narodowej – Rejonowy Zarząd Infrastruktury z siedzibą przy ul. Narutowicza 17b, 70-903 Szczecin.
2. Skarb Państwa reprezentowany przez Starostę Kołobrzeskiego, ul. Pl. Ratuszowy 1, 78-100 Kołobrzeg.
3. Fundacja Historii Kołobrzegu, ul. Zapleczna 9B/6, 78-100 Kołobrzeg.
4. a/a.

Do wiadomości:

- 1- 2.Starostwo Powiatowe, Pl. Ratuszowy 1, 78-100 Kołobrzeg, - Nadzór Budowlany, - Ewidencja Gruntów,
3. Urząd Miasta w Kołobrzegu, ul. Ratuszowa 13, 78-100 Kołobrzeg,
- 4.Sąd Rejonowy, Wydz. Ksiąg Wieczystych, ul. Katedralna 13, 78-100 Kołobrzeg,
- 5.Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Szczecinie, Delegatura w Koszalinie, ul. Andresa 34, 75-626 Koszalin
6. Miejski Konserwator Zabytków w Kołobrzegu, ul. Ratuszowa 13, 73-100 Kołobrzeg,
- 7.Narodowy Instytut Dziedzictwa, ul. Kopernika 36/40, 00-924 Warszawa.